

GENERALINIO ADVOKATO
JÁN MAZÁK IŠVADA,
pateikta 2010 m. gruodžio 16 d.¹

I — Įvadas

1. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo paaiškinti, ar ir kiek nacionalinė konkurencijos institucija gali atskleisti informaciją, kurią jai savanoriškai pateikė kartelio nariai pagal institucijos atleidimo nuo baudų programą, nukentėjusiajam trečiajam asmeniui, šiam rengiantis pateikti ieškinį dėl tariamos kartelio sukeltos žalos atlyginimo. Visų pirma Teisingumo Teismo prašoma išnagrinėti, ar tokios informacijos atskleidimas galėtų pakenkti veiksmingam Europos Sąjungos (ES) konkurencijos teisės įgyvendinimui bei Komisijos ir valstybių narių nacionalinių konkurencijos institucijų bendradarbiavimo ir informacijos mainų sistemai pagal 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo 11 ir 12 straipsnius².

2. Mano nuomone, prašyme priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo visų

pirma prašoma įvertinti ir suderinti galbūt skirtingus interesus – užtikrinti atleidimo nuo baudų programų, skirtų išaiškinti neteisėtų kartelių sudarymo atvejus, už tai bausti ir galiausiai atgrasyti nuo tokių veiksmų pagal SESV 101 straipsnį, veiksmingumą ir visų asmenų teisę siekti tokių kartelių sukeltos žalos atlyginimo.

3. Taigi šioje byloje Teisingumo Teismas turi įvertinti tariamai prieštaraujančius interesus – užtikrinti veiksmingą SESV 101 straipsnio taikymą ir dėl patirtos žalos besiskundžiančio asmens galimybę susipažinti su informacija³, kuri bus pateikiama kaip įrodymai nagrinėjant civilinį ieškinį dėl žalos, pareikštą kartelio nariui, ir kuri dėl to gali padėti šiam asmeniui pasinaudoti veiksminga teisine gynyba civiliniame procese dėl SESV 101 straipsnio pažeidimo. Pagrindinę teisę į veiksmingą teisinę gynybą tokiais atvejais, mano nuomone, užtikrina Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — OL L 1, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205.

3 — Kurią turi valstybės narės organas, šiuo atveju – nacionalinė konkurencijos institucija, paskirta pagal Reglamento Nr. 1/2003 35 straipsnį.

(toliau – „Chartija“)⁴ 47 straipsnis kartu su 51 straipsnio 1 dalimi, aiškinama remiantis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – „EŽTK“)⁵ 6 straipsnio 1 dalimi dėl teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, taip pat susijusia Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika.

II — Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

4. Vokietijos Federacinės Respublikos *Bundeskartellamt* (Federalinė konkurencijos tarnyba), remdamasi, be kita ko, EB 81 straipsniu (dabar – SESV 101 straipsnis), 2008 m. sausio mėnesį priimtais jau įsiteisėjusiais nutarimais trims didžiausiems Europos tekstūrinio popieriaus (specialus popierius, naudojamas medienos paviršiams) gamintojams ir penkiems fiziniams asmenims, atsakingiems už susitarimų dėl kainos ir pajėgumų nedidindimo sudarymą, skyrė baudas, kurių bendra

suma siekia 62 000 000 eurų. Nutarimuose buvo remtasi, be kita ko, informacija ir dokumentais, kuriuos *Bundeskartellamt* gavo taikydama atleidimo nuo baudų programą.

5. *Pfleiderer AG* (toliau – *Pfleiderer*) yra tekstūrinio popieriaus pirkėja ir viena iš trijų didžiausių pasaulio medžio plokščių, apdorotų paviršių ir laminato grindų plokščių gamintojų. Ji teigia, kad per pastaruosius trejus metus iš pažeidimo padarymu apkaltintų tekstūrinio popieriaus gamintojų pirkėjų už 60 000 000 eurų. 2008 m. vasario 26 d. raštu ji paprašė *Bundeskartellamt* leisti susipažinti su visais teisinės procedūros dėl bausmės skyrimo už tekstūrinio popieriaus kartelio sudarymą dokumentais, kad galėtų parengti civilinį ieškinį dėl žalos atlyginimo.

4 — Pagal ES sutarties 6 straipsnio 1 dalį „Sąjunga pripažįsta 2000 m. gruodžio 7 d. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, patikslintoje 2007 m. gruodžio 12 d. Strasbūre, išdėstytas teises, laisves ir principus; Chartija turi tokią pat teisinę galią kaip ir Sutartis“.

5 — Pasirašyta 1950 m. vasario 4 d. Romoje. Pagal ES sutarties 6 straipsnio 3 dalį „pagrindinės teisės, kurias garantuoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, sudaro Sąjungos teisės bendruosius principus“. Taip pat žr. Chartijos 52 straipsnio 3 dalį, kurioje nurodyta, kad „šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Ši nuostata neklūdo Sąjungos teiseje numatyti didesnę apsaugą“.

6. Gavusi tris nutartis dėl bausmės skyrimo, kurių tekste nebuvo pateikta konfidenciali informacija, ir per patikrinimą gautų įrodymų sąrašą, *Pfleiderer* pateikė antrą prašymą, kuriame konkrečiai prašė leisti susipažinti su prašymu atleisti nuo bausmės, bendradarbiaujančios šalies savanoriškai perduotais dokumentais ir paimtais įrodymais. 2008 m. spalio 14 d. raštu Federalinė konkurencijos tarnyba informavo *Pfleiderer*, kad jos prašymą ji

ketina patenkinti tik iš dalies ir leisti susipažinti tik su procedūros dokumentų versija, kurioje ištrintos verslo paslaptys, nėra vidaus dokumentų ir *Bundeskartellamt* atleidimo nuo baudų programos 22 punkte⁶ minimų dokumentų.

7. Dėl šio sprendimo *Pfleiderer* pateikė skundą *Amtsgericht Bonn* (Bonos apylinkės teismas).

8. Iš pradžių 2009 m. vasario 3 d. *Amtsgericht Bonn* priėmė nutartį, kurioje iš esmės patenkino *Pfleiderer* skundą. *Amtsgericht* pareiškė, kad pagal nukentėjusiojo teisei baudžiamojoje byloje susipažinti su dokumentais taikytina Vokietijos baudžiamojo proceso kodekso (Strafprozessordnung, toliau – *StPO*)⁷ 406e straipsnį, kuris, remiantis

Vokietijos administracinių teisės pažeidimų (*Gesetz über Ordnungswidrigkeiten*, toliau – *OWiG*) 46 straipsnio 1 dalimi ir 3 dalies ketvirtuo sakiniu paskutine dalimi, atitinkamai taikomas kartelių teisės pažeidimų bylose, už nukentėjusį su dokumentais ir valdžios institucijų saugomais įrodymais gali susipažinti jo advokatas, jei nukentėjusysis įrodo turįs pagrįstą interesą. Anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, *Pfleiderer* laikytina nukentėjusiaja, nes darytina prielaida, jog dėl kartelinių susitarimų ji iš kartelio dalyvių prekes pirkė didesne kaina. Pagrįstas interesas egzistuoja ir tada, kai nukentėjusysis nori susipažinti su dokumentais, kad galėtų pareikšti civilinį ieškinį dėl žalos atlyginimo. Leisti susipažinti reikia ir su tomis bylos dalimis, kurias prašymą dėl atleidimo nuo baudos padavęs asmuo savanoriškai pateikė *Bundeskartellamt* ir kurios atitinkamai yra susijusios su *Bundeskartellamt* atleidimo nuo baudų programos 22 punktu. Verslo paslapčių ir vidaus dokumentų (*Bundeskartellamt* pasitarimų užrašai arba susirašinėjimas dėl bylų pasiskirstymo Europos konkurencijos tinkle (ECN)) atžvilgiu susipažinimas su dokumentais ribojamas. Jo apimtis nustatoma kiekvienu konkrečiu atveju ir leidžiama susipažinti tik su tomis bylos dalimis, kurios būtinos ieškiniui dėl žalos atlyginimo pagrįsti.

6 — 2006 m. kovo 7 d. *Bundeskartellamt* pranešimo Nr. 9/2006 dėl atleidimo nuo baudų ir baudų sumažinimo kartelių bylose – Atleidimo nuo baudų programos 22 punkte nustatyta, kad „Federalinė konkurencijos tarnyba, remdamasi įstatymais suteikta diskrecija, iš principo atmeta privačių trečiųjų šalių prašymus leisti susipažinti su dokumentais ar suteikti informaciją, jeigu jie susiję su prašymu atleisti nuo baudos arba ją sumažinti, ir su dėl to perduotais įrodymais“. Pranešimą galima rasti interneto adresu http://www.bundeskartellamt.de/w/Englisch/download/pdf/06_Bonusregelung_e.pdf

7 — *StPO* 406e straipsnyje „Susipažinimas su dokumentais“ nustatyta:

„1. Atstovaudamas nukentėjusiajam advokatas gali susipažinti su dokumentais, kuriuos teismas turi arba kurie jam turėtų būti pateikti viešojo kaltinimo atveju, taip pat gali susipažinti su oficialiai paimtais įrodymais, jei įrodo turįs pagrįstą interesą <...>

2. Su byla susipažinti neleidžiama, jei gali būti pažeisti reikšmingi ir gintini kaltinamojo ar kitų asmenų interesai. Susipažinti su byla gali būti neleista, jei tai kertasi su tyrimo tikslais arba jei dėl to labai sulėtėtų bylos nagrinėjimas <...>“

9. Pareiškus skundą dėl šios nutarties, *Amtsgericht Bonn* grąžino procesą į iki nutarties priėmimo buvusią padėtį. Nors *Amtsgericht* nenori keisti savo teisinės nuomonės, jis mano, kad ketinamame priimti sprendime bus netiesiogiai pripažinta, jog galiojančios redakcijos *Bundeskartellamt* atleidimo nuo baudų programa yra nesuderinamos su *StPO* 406e straipsniu ir *OWiG* 46 straipsnio 1 dalimi. Konkrečiai *Amtsgericht* nurodo *Bundeskartellamt* atleidimo nuo baudų programos 22 punktą.

10. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad ketinamas priimti sprendimas galėtų prieštarauti Reglamento Nr. 1/2003 11 ir 12 straipsniams ir EB 10 straipsnio antrajai daliai (dabar – ESS 4 straipsnio 3 dalis) kartu su EB 3 straipsnio 1 dalies g punktu. Kaip teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, Reglamento Nr. 1/2003 11 ir 12 straipsniai įpareigoja Komisiją ir valstybių narių konkurencijos institucijas glaudžiai bendradarbiauti ir numato, kad jos turi teikti viena kitai informaciją, įskaitant ir konfidencialią, kuri būtų naudojama kaip įrodymas EB 81 ir 82 straipsnių (dabar – SESV 101 ir 102 straipsniai) įgyvendinimo procedūroje. Siekiant užtikrinti šių nuostatų veiksmingumą ir funkcionalumą kartelių bylose dėl baudos skyrimo nukentėjusiems tretiesiems asmenims gali būti neleidžiama susipažinti su prašymu atleisti nuo baudos ir bendradarbiaujančios šalies savanoriškai pateiktais dokumentais. Jei *Bundeskartellamt* būtų priversta sumažinti šį apsaugos lygį, kad suteiktų trečiosioms šalims galimybę susipažinti su prašymais atleisti nuo

baudos, taip pažeisdama savo atleidimo nuo baudų programos 22 punktą, kiltų dvi rimtos pasekmės.

11. Pirma, Komisija *Bundeskartellamt* daugiau nebeperduotų su prašymais atleisti nuo baudos susijusios informacijos. Kiti ECN nariai taip pat nebeperduotų *Bundeskartellamt* tokios informacijos, jei kitų valstybių narių konkurencijos institucijų atleidimo nuo baudų programose nustatyta, jog tokia informacija saugoma, kaip nurodyta ECN pavyzdinėje atleidimo nuo baudų programoje⁸. Tai ne tik labai pakenktų bendradarbiavimui ECN, bet ir nebebūtų galima veiksmingai paskirstyti bylų ECN viduje. Taip kiltų pavojus pačiam tinklo veikimui.

12. Antra, atsirastų pavojus, kad įmonės būtų nelinkusios bendradarbiauti pagal atleidimo nuo baudų tvarką, ir todėl apie kartelius nebūtų pranešama ir jie liktų neatskleisti, nes atleisti nuo baudų prašantis asmuo bijotų,

8 — Patvirtinta 2006 m. rugsėjo 29 d., galima susipažinti interneto adresu http://ec.europa.eu/competition/ecn/model_leniency_en.pdf

kad savanoriškai perduoti dokumentai ir informacija gali būti panaudoti tiesiogiai prieš jį pareiškiant civilinį ieškinį dėl žalos atlyginimo. Taip atleisti nuo baudų prašantis asmuo atsidurtų netgi blogesnėje padėtyje nei kiti kartelio nariai, kurie nebendradarbiauja su konkurencijos institucijomis.

III — Procesas Teisingumo Teisme

13. Dėl šių abejonių *Amtsgericht* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar Bendrijos kartelių teisės nuostatas, ypač Reglamento Nr. 1/2003 11 ir 12 straipsnius bei EB 10 straipsnio 2 dalį kartu su EB 3 straipsnio 1 dalies g punktu, reikia aiškinti taip, jog nuo kartelio nukentėję subjektai, norėdami pareikšti civilinį ieškinį, negali susipažinti su prašymais atleisti nuo baudos ir tokius prašymus padavusių asmenų savanoriškai pateikta informacija ir dokumentais, kuriuos valstybės narės konkurencijos institucija pagal nacionalinę atleidimo nuo baudų programą gavo per procedūrą dėl baudų skyrimo siekiant (be kita ko) įgyvendinti EB 81 straipsnį?“

14. Rašytinius pareiškimus pateikė *Pfleiderer*, *Firma Felix Schoeller Holding GmbH & Co. KG* ir *Firma Technocell Dekor GmbH & Co. KG*, *Arjo Wiggins Deutschland GmbH*, Belgijos, Čekijos, Vokietijos, Nyderlandų, Kipro, Ispanijos ir Italijos vyriausybės, Komisija ir ELPA priežiūros institucija. Teismo posėdis įvyko 2010 m. rugsėjo 14 dieną. Belgijos, Kipro ir Nyderlandų vyriausybės per posėdį pastabų nepateikė. *Munksjö Paper GmbH* pateikė pastabų.

15. *Pfleiderer* mano, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas išimtinai nacionalinio masto ginčas pagal Vokietijos procesinę teisę. Ji tvirtina, kad *Amtsgericht* buvo teisus, kai nusprendė, kad atsisakymas leisti susipažinti su nagrinėjama informacija dėl atleidimo nuo baudų remiantis *Bundeskartellamt* atleidimo nuo baudų programos 22 punktu prieštarauja *StPO* 406e straipsniui. *Pfleiderer* mano, kad į *Amtsgericht* užduotą klausimą reikia atsakyti neigiamai, kadangi ES taisyklės šiuo klausimu yra nepakankamai konkrečios, o kiti dokumentai, kuriais būtų galima remtis pateikiant išaiškinimą, kaip antai ECN pavyzdinė atleidimo nuo baudų programa, ne tik nepakankamai tikslūs, bet ir neturi būtino privalomojo pobūdžio.

16. *Firma Felix Schoeller Holding GmbH & Co. KG* ir *Firma Technocell Dekor GmbH & Co. KG*, *Arjo Wiggins Deutschland GmbH*, taip pat Belgijos, Čekijos, Vokietijos, Nyderlandų, Kipro, Ispanijos ir Italijos vyriausybės iš esmės mano, kad nuo kartelio nukentėjusiems asmenims, siekiantiems pateikti civilinius ieškinius, negali būti suteikta galimybė susipažinti su prašymais atleisti nuo baudų arba informacija bei dokumentais, kuriuos pareiškėjai savanoriškai pateikė nacionalinėms konkurencijos institucijoms pagal nacionalinę atleidimo nuo baudų programą per procedūrą dėl baudų skyrimo, vadovaujantis, be kita ko, SESV 101 straipsniu.

17. Komisija mano, kad reikia atskirti prašymą pateikusių asmenų savanoriškai pateiktą informaciją apie kartelį ir jų vaidmenį jame, ypač parengtą siekiant ją pateikti pagal nacionalinę atleidimo nuo baudų programą⁹, t. y. „įmonės pareiškimus“ nuo kitų jau esamų atleisti nuo baudų prašančio asmens pateiktų dokumentų. Ji mano, kad nuo kartelio nukentėjusiems asmenims, norintiems pateikti civilinius ieškinius, neturi būti leista susipažinti su įmonių pareiškimais, nes tai atleisti nuo baudų prašančius asmenis pastatytų į blogesnę padėtį civiliniame procese, palyginti su kitais kartelio nariais, o tai pakenktų

9 — Pagal analogiją žr. 2006 m. Komisijos pranešimo dėl atleidimo nuo baudų ir baudų sumažinimo kartelių byloje („Pranešimas dėl atleidimo nuo baudų“) (OL C 298, 2006, p. 17) 31 punktą.

atleidimo nuo baudų programos veiksmingumui. Komisija teigia, kad galimybė susipažinti su kitais atleisti nuo baudų prašančio asmens dokumentais vertintina kiekvienu konkrečiu atveju atskirai. Komisija brėžia analogiją su savo praktika dėl jos turimos informacijos perdavimo nacionaliniams teismams pagal Reglamentą Nr. 1/2003 15 straipsnio 1 dalį¹⁰.

18. ELPA priežiūros institucija mano, kad atsižvelgiant į tai, jog dauguma ES taikomų atleidimo nuo baudų programų numato žodinę procedūrą¹¹, kuria siekiama apsaugoti įmonių pareiškimus nuo atskleidimo civiliniame procese dėl žalos atlyginimo, nei ES konkurencijos teisės veiksmingumo interesai, nei jos nuostatos nedraudžia nacionalinio įstatymo, kuriame numatyta, kad valstybė narė suteikia teisę susipažinti su nacionalinės konkurencijos institucijos turimais atleidimo nuo baudų

10 — Taip pat žr. Komisijos pranešimą dėl Komisijos ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo taikant EB sutarties 81 ir 82 straipsnius (OL C 101, 2004, p. 54), 26 punkte nustatyta, kad „Komisija gali atsisakyti perduoti informaciją nacionaliniams teismams dėl svarbių priežasčių, susijusių su poreikiu užtikrinti Bendrijos interesus arba išvengti bet kokių trikdžių jos veikimui ar nepriklausomybei, ypač apsunkinančių jai patikėtų užduočių įgyvendinimą <...> Taigi Komisiją neperduos nacionaliniams teismams informacijos, kurią savanoriškai pateikė atleisti nuo baudų prašantis asmuo, be jo sutikimo“.

11 — Pavyzdžiui, žr. Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų (minėto 9 išnašoje) 32 punktą. Taip pat žr. ECN pavyzdinės atleidimo nuo baudų programos (minėtos 8 išnašoje) 28 punktą.

procedūros dokumentais galimam ieškinio prieš slapto neteisėto kartelio dalyvius dėl žalos atlyginimo ieškovui.

susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais¹² ir susijusių Teisingumo Teismo praktiką, yra netinkamos, nes tai galėtų neteisingai apriboti platesnę teisę susipažinti su įrodymais, kurią turi tokie tariamai nukentėję asmenys, kaip antai *Pfleiderer*, kai siekiama teismui pateikti civilinį ieškinį pagal *StPO* 406e straipsnį.

IV — Įvadinės pastabos

19. Mano nuomone, reikia pabrėžti daugelį su pagrindine byla susijusių svarbių dalykų, paaiškėjusių iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą. Pirma, visuomenės narys nesiekia susipažinti su konkrečia pagrindinėje byloje nagrinėjama informacija pagal nacionalines skaidrumo taisykles. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą paaiškėja, kad *Pfleiderer* iš principo naudojasi specifinėmis procesinėmis teisėmis pagal Vokietijos teisės normas, reglamentuojančias teisę susipažinti su *Bundeskartellamt* turima informacija dėl kartelio todėl, kad *Pfleiderer* yra laikoma nukentėjusia šalimi, kuriai tariamai pakenkė kartelis ir kuri turi pagrįstą interesą įgyti tokią teisę, kad galėtų pasirengti civiliniam procesui dėl žalos atlyginimo. Tokiu atveju teismas suteikia teisę susipažinti pagal *StPO* 406e straipsnį ne pačiai *Pfleiderer*, o jos advokatui. Todėl bet kokios analogijos su skaidrumą ir teisę susipažinti reglamentuojančiomis taisyklėmis, pavyzdžiui, pagal 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei

20. Antra, pagrindinėje byloje nagrinėjimas konkretaus konkurencijos teisės pažeidimo tyrimas buvo užbaigtas nebeskundžiamu sprendimu skirti baudą, remiantis, be kita ko, SESV 101 straipsniu. Tokiomis aplinkybėmis teisė susipažinti su nagrinėjama informacija negali kenkti to konkretaus pažeidimo tyrimui ar turėti poveikį tyrimo rezultatams. Todėl ši atveji reikia atskirti nuo tų atvejų, kai nukentėjusi šalis siekia susipažinti su nacionalinės konkurencijos institucijos turima informacija prieš tai, kai ši institucija priima sprendimą pagal ES konkurencijos teisę. Tačiau reikia išnagrinėti, ar susipažinimas su tokia informacija, t. y. informacija ir dokumentais, perduotais savanoriškai pagal atleidimo nuo baudų programą, galėtų apskritai pakenkti SESV 101 straipsnio pažeidimų tyrimo procesui, taigi ir šių nuostatų įgyvendinimui,

12 — OL L 145, 2001, p. 43; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 331. Pažymėtina, kad abejonių dėl šio reglamento taikymo pagal analogiją šiomis aplinkybėmis iškėlė *Firma Felix Schoeller Holding GmbH & Co. KG* ir *Firma Technocell Dekor GmbH & Co. KG*, Vokietijos ir Ispanijos vyriausybės bei Komisija savo pareiškimuose, pateiktuose Teisingumo Teisme.

kurį turi užtikrinti *Bundeskartellamt* ir kitos nacionalinės konkurencijos institucijos pagal Reglamentu Nr. 1/2003 joms nustatytus įgaliojimus ir įpareigojimus.

konkurencijos institucijai pateikta informacija gali turėti bendradarbiavimo ir informacijos mainų sistemai pagal Reglamento Nr. 1/2003 11 ir 12 straipsnius.

21. Trečia, *Amtsgericht* pateiktas klausimas labiausiai susijęs su teise susipažinti su informacija ir dokumentais, kuriuos pateikė atleisti nuo baudų prašantis asmuo. Sprendžiant iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, atrodo, jog *Amtsgericht* konstatavo, kad teisė susipažinti su slapta verslo informacija ir vidaus dokumentais¹³ yra ribota. Nėra jokių duomenų, kad *Amtsgericht* pageidautų peržiūrėti savo išvadą šiuo klausimu. Todėl šioje išvadoje susipažinimo su informacija ir dokumentais, kuriuos pateikė atleisti nuo baudų prašantis asmuo, klausimą nagrinėsiu remdamasis prielaida, kad juose nėra slaptos verslo informacijos ir tai nėra vidaus naudojimo dokumentai.

V — Vertinimas

22. Savo klausimu *Amtsgericht* nori sužinoti, be kita ko, kokį poveikį nukentėjusio trečiojo asmens¹⁴ teisė susipažinti su atleisti nuo baudų prašančio asmens nacionalinei

23. Įsigaliojus Reglamentui Nr. 1/2003 ir Komisija, ir kompetentingos valstybių narių institucijos¹⁵ turi įgaliojimus taikyti SESV 101 ir 102 straipsnius¹⁶. Nors atitinkami Komisijos ir valstybių narių konkurencijos institucijų įgaliojimai taikyti SESV 101 ir 102 straipsnius neviseškai sutampa, jie nemažai persidengia, ir taip sukuriamą decentralizuota įgyvendinimo sistema, pagrįsta lygiagrečiais įgaliojimais. Reglamentu Nr. 1/2003 Komisijai suteikiami konkretūs ir išsamiai aprašyti įgaliojimai taikyti SESV 101 ir 102 straipsnius. Tačiau valstybių narių konkurencijos institucijos ir, žinoma, nacionaliniai teismai¹⁷ SESV 101 ir 102 straipsnius dažniausiai taiko vadovaudamiesi savo nacionaline teisine tvarka¹⁸ pagal procesinės autonomijos

13 — Žr. 8 punktą.

14 — Tam, kad galėtų pateikti ieškinį dėl žalos atlyginimo.

15 — Žr. Reglamento Nr. 1/2003 3 straipsnio 1 dalį, kurioje valstybių narių konkurencijos institucijos ir nacionaliniai teismai įpareigojami taikyti SESV 101 ir 102 straipsnius.

16 — Žr. visų pirma Reglamento Nr. 1/2003 4 ir 5 straipsnius.

17 — Pagal Reglamento Nr. 1/2003 6 straipsnį nacionaliniai teismai turi teisę taikyti SESV 101 ir 102 straipsnius.

18 — Tačiau žr. Reglamento Nr. 1/2003 5 straipsnį, kuriame nurodyti sprendimai, kuriuos gali priimti nacionalinės konkurencijos institucijos taikydamos SESV 101 ir 102 straipsnius.

principą, laikydami ekvivalentiškumo¹⁹ ir veiksmingumo²⁰ principų. Mano nuomone, remiantis, be kita ko, ESS 4 straipsnio 3 dalimi ir Reglamentu Nr. 1/2003²¹, valstybės narės privalo užtikrinti veiksmingą SESV 101 ir 102 straipsnių taikymą savo teritorijose²².

24. Siekiant sumažinti nevienodo lygiagrečių įgaliojimų taikymo galimybę ir, nepaisant procesinės autonomijos, kuri iš esmės suteikta nacionalinėms konkurencijos institucijoms ir teismams, Reglamento Nr. 1/2003 IV skyriuje „Bendradarbiavimas“ išdėstytos procesinės taisyklės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad lygiagrečių įgaliojimų sistema veiktų suderintai ir veiksmingai. Komisija ir nacionalinės konkurencijos institucijos iš esmės sudaro viešosios valdžios institucijų tinklą²³, kuriame jos taiko ES konkurencijos taisykles artimai bendradarbiaudamos²⁴. Būtent remiantis minėtu skyriumi buvo sukurta ECN narių sistema²⁵, kurioje numatytas, be kita ko, darbo pasidalijimas ir bylų paskirstymas tarp vienos ar daugiau nacionalinių konkurencijos institucijų ir Komisijos, taip pat nuoseklus ES konkurencijos taisyklių taikymas. Manau, kad nacionalinės konkurencijos institucijos

19 — Pagal ekvivalentiškumo principą nacionalinės teisės norma turi būti taikoma vienodai ir ES konkurencijos teisės, ir nacionalinės konkurencijos teisės pažeidimų atveju (pagal analogiją žr. 1998 m. gruodžio 1 d. Sprendimo *Levez* (C-326/96, Rink. p. I-7835) 41 punktą; 2000 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Preston ir kt.* (C-78/98, Rink. p. I-3201) 55 punktą ir 2009 m. spalio 29 d. Sprendimo *Pontin* (C-63/08, Rink. p. I-10467, 45 punktą). Pažymėtina, kad Teisingumo Teismui pateiktuose dokumentuose neužsimenama, jog vertinant trečiųjų asmenų teisę susipažinti su informacija, kurią atleisti nuo baudų prašantis asmuo pateikė *Bundeskartellamt*, svarbu tai, ar taikytina nacionalinė konkurencijos teisė, ar SESV 101 straipsnis.

20 — Be kita ko, žr. 1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Peterbroeck* (C-312/93, Rink. p. I-4599) 12 punktą; 2006 m. liepos 4 d. Sprendimo *Adeneler ir kt.* (C-212/04, Rink. p. I-6057) 95 punktą; 2007 m. birželio 28 d. Sprendimo *Bonn Fleisch* (C-1/06, Rink. I-5609) 41 punktą; Sprendimo *Marrosu ir Sardino* (C-53/04, Rink. p. I-7213) 52 punktą. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką valstybės narės nacionalinės teisės sistemoje nustatytos procesinės taisyklės turi būti tokios, kad naudojimasis ES teisėje nustatytais teisėmis netaptų praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (veiksmingumo principas) (be kita ko, žr. 2010 m. balandžio 15 d. Sprendimo *Barth* (C-542/08, Rink. p. I-3189, 17 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

21 — Visų pirma žr. 5 ir 6 straipsnius.

22 — Taigi, priėmus Reglamentą Nr. 1/2003 ir jam įsigaliojus, nacionalinės konkurencijos institucijos privalo aktyviai siekti veiksmingo SESV 101 ir 102 straipsnių įgyvendinimo, kad būtų užtikrintas jų įsipareigojimų pagal šias nuostatas vykdymas. Be to, Sprendime *CIF* Teisingumo Teismas pareiškė, jog „[SESV 101 ir 102] straipsniai taikomi tik įmonių veiklai ir netaikomi valstybių narių įstatymams bei kitiems teisės aktams; vis dėlto šie straipsniai, taikomi kartu su bendradarbiavimo pareiga įtvirtinančia [ESS 4 straipsnio 3 dalimi], įpareigoja valstybes nares nepriimti arba nepalikti galioti įstatymų bei kitų teisės aktų, galinčių panaikinti įmonėms taikomų konkurencijos taisyklių veiksmingumą“; žr. 2003 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *CIF* (C-198/01, Rink. p. I-8055) 45 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

23 — ECN.

24 — Žr. Reglamento Nr. 1/2003 preambulės 15 konstatuojamąją dalį.

25 — Pavyzdžiui, žr. Komisijos pranešimą dėl konkurencijos institucijų tinklui priklausančių institucijų bendradarbiavimo (OL C 101, 2004, p. 43) (toliau – „Pranešimas dėl bendradarbiavimo“), taip pat Bendrą Tarybos ir Komisijos pareiškimą dėl konkurencijos institucijų tinklo veikimo (Bendras pareiškimas), pateiktą internete adresu http://ec.europa.eu/competition/ecn/joint_statement_en.pdf. Pranešime dėl bendradarbiavimo visų pirma išdėstyti Reglamento Nr. 1/2003 11 ir 12 straipsnių praktinio taikymo aspektai. Remiantis Pranešimo dėl bendradarbiavimo 72 punktu ir priedu, nacionalinės konkurencijos institucijos privalo pripažinti jame išdėstytus principus, įskaitant principus, susijusius su prašymais pasinaudoti atleidimo nuo baudų programa pateikusių asmenų apsauga, ir jų laikytis.

privalo veikti taip, kad užtikrintų veiksmingą Reglamente Nr. 1/2003 nustatytų įpareigojimų bendradarbiauti vykdymą.

25. Nors nei Reglamente Nr. 1/2003, nei juo labiau Pranešime dėl bendradarbiavimo nėra nuostatų dėl leidimo tretiesiems asmenims susipažinti su atleisti nuo baudų prašančio asmens savanoriškai pateikta informacija²⁶, ECN pavyzdinės atleidimo nuo baudų programos 30 punkte nurodyta, kad „[Konkurencijos institucijos] pagal šią programą pateiktas žodiniams pareiškimams pagal Reglamento Nr. 1/2003 12 straipsnį keičiasi tik tuomet, jei yra patenkintos [Pranešime dėl bendradarbiavimo] išdėstytos sąlygos ir jei informaciją priimanti [konkurencijos institucija] užtikrina tokią pačią apsaugą nuo atskleidimo, kokią užtikrina informaciją perduodanti [konkurencijos institucija]“²⁷.

26 — Pranešimo dėl bendradarbiavimo (minėto 25 išnašoje) 26–28 punktuose reglamentuojama tai, kaip Komisija ir nacionalinės konkurencijos institucijos keičiasi ir naudoja slaptą informaciją vadovaudamasi Reglamente Nr. 1/2003 12 straipsniu, o Pranešimo dėl bendradarbiavimo 37–42 straipsniuose visų pirma reglamentuojamas prašyme netaikyti baudos pateiktos informacijos perdavimas tarp ECN narių (Komisijos ir nacionalinių konkurencijos institucijų), taip pat tai, kaip šie nariai naudoja šią informaciją. Taip pat žr. ECN pavyzdinės atleidimo nuo baudų programos (minėtos 8 išnašoje) aiškinamųjų pastabų 3–5 punktus.

27 — ECN pavyzdinės atleidimo nuo baudų programos 28 punkte numatyta galimybė pateikti žodinius prašymus netaikyti baudų, o 29 punkte nustatyta, kad teisė susipažinti su prašymą pateikusių asmens žodinių pareiškimų įrašais nesuteikiama, kol konkurencijos institucija nepateikia šalims savo pranešimo apie kaltinimus. Taip pat žr. ECN pavyzdinės atleidimo nuo baudų programos (minėtos 8 išnašoje) aiškinamųjų pastabų 48 ir 49 punktus.

26. ECN pavyzdinė atleidimo nuo baudų programa yra neprivaromo pobūdžio dokumentas, kuriuo siekiama faktiškai arba „negrįžtai“ suderinti nacionalinių konkurencijos institucijų atleidimo nuo baudų programas tam, kad galimų pareiškėjų nuo kreipimosi dėl atleidimo nuo baudos neatgrasytų tai, kad atleidimo nuo baudų programos ECN viduje nėra vienodos. ECN pavyzdinėje atleidimo nuo baudų programoje nurodyta, kokių sąlygų pareiškėjas galėtų tikėtis bet kurioje ECN jurisdikcijoje, kai visos programos jau bus suderintos. Be to, ECN pavyzdinė atleidimo nuo baudų programa siekiama sumažinti naštą, susijusią su daugkartiniu prašymu pateikimu. Nors šis dokumentas, kaip ir kiti dokumentai, kaip antai Pranešimas dėl bendradarbiavimo ir Bendras pareiškimas, nėra teisės aktai, jų praktinio poveikio, ypač nacionalinių konkurencijos institucijų ir Komisijos veiklai, negalima ignoruoti. Todėl reikia apgailestauti, kad tokie dokumentai, kaip antai ECN pavyzdinė atleidimo nuo baudų programa ir Bendras pareiškimas, siekiant skaidrumo ir tęstinumo, nebuvo išspausdinti *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

27. Atsižvelgdamas visų pirma į ECN pavyzdinės atleidimo nuo baudų programos 30 punktą ir nesant jokių ES teisės aktų nuostatų šiuo klausimu, manau, kad nevienodi kriterijai, reglamentuojantys, kada nacionalinės konkurencijos institucijos turėtų atskleisti

tretiesiems asmenims informaciją, savanoriškai pateiktą atleisti nuo baudų prašančių asmenų, gali turėti poveikį Reglamento Nr. 1/2003 nuostatomis dėl bendradarbiavimo.

procedūrų pasikartojimas skirtingose nacionalinėse konkurencijos institucijose tikėtinas tuomet, kai kartelio nariai kreipiasi dėl baudų netaikymo, nes tais atvejais, kai nėra „vieno langelio“ principu pagrįstos atleidimo nuo baudų procedūros pagal ES teisę arba visoje ES galiojančios visiškai suderintų atleidimo nuo baudų programų sistemos²⁹, jie gali manyti, jog būtina kreiptis į visas institucijas, kompetingas taikyti SESV 101 straipsnį pažeidimo atžvilgiu, nėra jokių įrodymų, kad tokios aplinkybės būtų susiklosčiusios pagrindinėje byloje. Taip pat norėčiau pažymėti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konkrečiai nurodė savo prašyme, jog *Pfleiderer* neprašo teisės susipažinti su *Bundeskartellamt* turima informacija ar dokumentais, kurie šiai buvo pateikti pagal Reglamento Nr. 1/2003 12 straipsnį.³⁰

28. Iš Teisingumo Teismo turimų bylos dokumentų galima spręsti – nors tuo dar turėtų įsitikinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, – kad Švedijos konkurencijos institucija bendradarbiavo su *Bundeskartellamt* tiriant nagrinėjamą pažeidimą. Tačiau nėra duomenų, kad kokia nors nacionalinė konkurencijos institucija, išskyrus *Bundeskartellamt*, buvo kompetinga taikyti SESV 101 straipsnį nagrinėjamo kartelio atžvilgiu, o tai galėtų lemti procedūrų pasikartojimą skirtingose institucijose ir bylų persikirstymo pagal Reglamento Nr. 1/2003 11 straipsnį galimybę²⁸. Taigi, nors

28 — Taip pat žr. visų pirma Pranešimo dėl bendradarbiavimo (minėto 25 išnašoje) 16–19 punktus. 16 punkte nurodyta: „siekiant nustatyti pasikartojančias procedūras ir užtikrinti, kad bylas nagrinėtų tinkama konkurencijos institucija, tinklo nariai turi būti informuoti įvairiose konkurencijos institucijose nagrinėjamų bylų pradinėje etape“. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 17 punkte pažymima, kad Reglamentu Nr. 1/2003 „sukuriama konkurencijos institucijų tarpusavio informavimo sistema, siekiant užtikrinti veiksmingą ir spartų bylų persikirstymą. Tarybos reglamento 11 straipsnio 3 dalyje nustatyta NKI pareiga informuoti Komisiją apie veiksmus pagal [SESV 101 arba 102 straipsnius] prieš pradėdant įgyvendinti pirmą oficialią tiriamąją priemonę arba iš karto tik pradėjus. Joje taip pat nurodyta, kad tą informaciją galima pateikti ir kitoms NKI. Tarybos reglamento 11 straipsnio 3 dalimi siekiama leisti tinklui nustatyti pasikartojančias procedūras ir apsvarstyti galimo bylų persikirstymo klausimus iškart, kai tik institucija pradeda bylos tyrimą“.

29. Todėl atrodo, kad Reglamento Nr. 1/2003 11 ir 12 straipsniai šioje byloje nėra svarbūs, o prejudicinio klausimo dalis, susijusi su tomis nuostatomis, kaip savo pastabose

29 — Žr. Pranešimo dėl bendradarbiavimo (minėto 25 išnašoje) 38 punktą.

30 — Reglamento Nr. 1/2003 12 straipsnyje nustatyta, kad Komisija ir valstybių narių konkurencijos institucijos turi teisę dėl SESV 101 ir 102 straipsnių taikymo teikti viena kitai informaciją ir ją naudoti.

pažymėjo Komisija³¹, yra hipotetinė³². Mano nuomone, kadangi prašyme priimti prejudicinę sprendimą nėra jokių konkrečių faktų, susijusių su bendradarbiavimu pagal Reglamento Nr. 1/2003 IV skyrių, Teisingumo Teismui tektų savo sprendimą šioje byloje iškeltu klausimu grįsti spėlionėmis.

gali trukdyti tai institucijai veiksmingai įgyvendinti SESV 101 straipsnį.

30. Prašymą priimti prejudicinę sprendimą pateikęs teismas taip pat klausia, ar nacionalinės konkurencijos institucijos ketinimas suteikti nukentėjusiam asmeniui leidimą susipažinti su informacija bei dokumentais, kuriuos atleisti nuo baudų prašantis asmuo savanoriškai pateikė tai institucijai, ateityje

31. Akivaizdu, kad ir Komisija, ir valstybių narių konkurencijos institucijos atlieka svarbų vaidmenį taikydamos SESV 101 straipsnį neteisėtų kartelių atžvilgiu. Atsižvelgiant į tai, kad SESV 101 straipsnyje draudžiami slapti karteliai, tokių pažeidimų, kurie dažnai laikomi vienais iš rimtesnių konkurencijos teisės pažeidimų³³, faktinis nustatymas ir tyrimas, taigi galiausiai ir uždraudimas bei kaltųjų nubaudimas yra sunki užduotis ir Komisijai, ir nacionalinėms konkurencijos institucijoms³⁴. Vadovaudamasi, mano nuomone, praktiniais

31 — *Pfleiderer* mano, kad Reglamento Nr. 1/2003 11 ir 12 straipsniai šioje byloje nėra svarbūs. Kalbedama apie Pranešimą dėl bendradarbiavimo, ELPA priežiūros institucija savo pastabose pažymėjo visiškai nacionalinį *Amtsgericht* nagrinėjamos bylos pobūdį.

32 — SESV 267 straipsnyje numatyta procedūra yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė, kuria remdamasis Teisingumo Teismas nacionaliniams teismams pateikia ES teisės išaiškinimus, kurių jiems reikia sprendžiant pateiktus ginčus. Bendradarbiavimo dvasia, kuri turi vyruoti prejudicinio sprendimo procedūroje, reikalauja iš nacionalinio teismo atsižvelgti į Teisingumo Teismui patikėtą užduotį – padėti vykdyti teisingumą valstybės narėse, o ne patarti bendrais ar hipotetiniais klausimais. Žr. 2004 m. vasario 5 d. Sprendimo *Schneider* (C-380/01, Rink. p. I-1389) 20–23 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką.

33 — Ir kuriuos nustačius bei įrodžius galima taikyti ne tik didelės baudas, bet ir laisvės atėmimo bausmes, skiriamas asmenims kai kuriose valstybėse narėse.

34 — Pagal analogiją žr. 2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123) 55–57 punktus, kur Teisingumo Teismas konstatavo: kadangi draudimas dalyvauti vykdant antikonkurencinius veiksmus ir sudarant antikonkurencinius susitarimus bei sankcijos, kurios gali būti skirtos pažeidėjams, visuotinai žinomi, įprasta, jog šiuos veiksmus ir susitarimus apimanti veikla vykdoma paslaptai, susitikimai vyksta slaptai, dažnai trečiojoje šalyje, ir parengiama kuo mažiau su tuo susijusių dokumentų. Net jeigu Komisija ir randa dokumentų, aiškiai rodančių neteisėtą ryšį tarp ūkio subjektų, pavyzdžiui, susitikimų protokolų, jie paprastai yra tik fragmentiški bei pavieniai, todėl tam tikras aplinkybės dažnai reikia nustatyti naudojant dedukcijos metodą. Daugeliu atvejų tai, ar egzistuoja antikonkurencinių veiksmų ar susitarimų, turi būti nustatoma nagrinėjami kartu ir nesant kito logiško paaiškinimo, gali būti konkurencijos taisyklių pažeidimo įrodymas.

sumetimais³⁵, nuo 1996 m., kai buvo priimtas Pranešimas dėl baudų neskyrimo ar sumažinimo kartelių bylose³⁶, Komisija įtvirtino atleidimo nuo baudų sistemą, pagal kurią ji skatina kartelių narių bendradarbiavimą padedant nustatyti kartelius ir nubausti kaltuosius, atleisdama tokius kartelių narius nuo baudų arba jas sumažindama. Iš 2006 m. Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų³⁷ paaiškėja, kad Komisija mano, jog „vartotojų ir piliečių interesai siekiant užtikrinti, kad slapti karteliai bus nustatyti ir už tokius veiksmus bus nubausta, yra svarbesni nei siekimas nubausti tas įmones, kurios padeda Komisijai nustatyti tokius veiksmus ir užkirsti jiems kelią. <...> Komisija mano, kad įmonės bendradarbiavimas, atskleidžiant kartelio egzistavimą, turi esminę vertę.“³⁸ Manau, kad tokios programos leidžia ne tik nustatyti atskirus pažeidimus ir už juos bausti, bet ir sukuria bendrą netikrumo atmosferą tarp kartelio narių,

kurie galėtų sutrukdyti faktiniam kartelių formavimuisi.

32. Taigi Pranešime dėl atleidimo nuo baudų aiškiai išdėstytos taisyklės ir tvarka, kuri leidžia atleisti nuo baudų prašantiems asmenims numatyti būsimą Komisijos požiūrį į juos. Šis aiškumas ir nuspėjamumas, mano nuomone, yra būtinas siekiant veiksmingo Komisijos atleidimo nuo baudų programos veikimo, kadangi netikrumas dėl Komisijos požiūrio gali atgrasyti galimus pareiškėjus. Be to, Teisingumo Teismas yra konstatavęs, kad įmonės bendradarbiavimas su Komisija gali būti pagrindas baudai sumažinti pagal Pranešimą dėl atleidimo nuo baudų, jeigu bendradarbiavimas išties leidžia Komisijai įvykdyti savo užduotį nustatyti pažeidimą ir padaryti jam galą³⁹. Įmonė, bendradarbiaujanti su Komisija pagal Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų sąlygas, turi pagrįstų lūkesčių, kad jos bauda bus sumažinta tam tikra procentine dalimi⁴⁰. Be to, remiantis Pranešimu dėl atleidimo nuo baudų, Komisija iš esmės nesuteikia

35 — Tokiu apibūdinimu tikrai nebandau pasakyti, kad Komisija elgiasi kaip nors neteisėtai. Turiu omenyje, kad Komisija pasirinko tokius veiksmus, kurie, jos manymu, galiausiai bus naudingi konkurencijai.

36 — Pažymėtina, kad Reglamente Nr. 1/2003 ir 2004 m. balandžio 7 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 773/2004 dėl bylų nagrinėjimo Komisijoje pagal EB sutarties 81 ir 82 straipsnius tvarkos (OL L 123; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 3 t., p. 81) Komisijai nėra numatyta galimybė valdyti atleidimo nuo baudų sistemą.

37 — Žr. 9 išnašą.

38 — Žr. Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų (minėto 9 išnašoje) 3 ir 4 punktus.

39 — Šiuo klausimu žr. 2000 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *SCA Holding prieš Komisiją* (C-297/98 P, Rink. p. I-10101) 36 punktą ir 2005 m. birželio 28 d. Sprendimo *Dansk Rorindustri ir kt. prieš Komisiją* (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ir C-213/02 P, Rink. p. I-5425) 399 punktą.

40 — Žr. 39 išnašoje minėto Sprendimo *Dansk Rorindustri ir kt. prieš Komisiją* 188 punktą; taip pat žr. Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų 38 punktą, kur teigiama, jog „Komisijai žinoma, kad šis pranešimas sukurs teisėtą lūkesčių, kuriais įmonės, atskleisdamos kartelių egzistavimą Komisijai, gali pasikliauti“.

teisės susipažinti su prašymą atleisti nuo baudos pateikusios įmonės pareiškimais⁴¹. Be to, Komisija pripažįsta, kad tokie įmonių

pareiškimai⁴² gali būti pateikti žodžiu⁴³. Tačiau Pranešime dėl atleidimo nuo baudų nenumatyta galimybė neleisti tretiesiems asmenims susipažinti su jau esamais dokumentais⁴⁴, kuriuos atleisti nuo baudų prašantis asmuo pateikė pagal minėtą pranešimą.

41 — Žr. Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų (minėto 9 išnašoje) 6, 7 ir 33 punktus. Taip pat žr. ECN pavyzdinės atleidimo nuo baudų programos (minėtos 8 išnašoje) 29 punktą. Pagal Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų 6 punktą šios savanoriškai pateikiamos informacijos, vadinamųjų įmonių pareiškimų „nauda veiksmingam tyrimui ir kartelinių pažeidimų nutraukimui pasitvirtino ir (jiems) neturėtų trukdyti teismo nutartis, priimta civiliniame procese, reikalaujanti atskleisti prodromojo pobūdžio informaciją. Galimi atleisti nuo baudų prašantys asmenys galėtų susilaikyti nuo bendradarbiavimo su Komisija pagal šį pranešimą, jei bendradarbiavimas galėtų pabloginti jų padėtį civiliniame procese, palyginti su nebendradarbiaujančiomis bendrovėmis. Toks nepageidaujamas poveikis gerokai pakenktų viešiesiems interesams, siekiant užtikrinti veiksmingą viešąjį [SESV 101 straipsnio] įgyvendinimą kartelių bylose ir jo vėlesnį arba lygiagrečių veiksmingą privatų įgyvendinimą.“ Taip pat žr. ECN pavyzdinės atleidimo nuo baudų programos aiškinamųjų pastabų 47 punktą, kuriame nurodyta, jog „ECN nariai labai svarbiai veiksmingai civiliniams ieškiniams dėl žalos atlyginimo, keliamiems kartelių dalyviams. Tačiau jie mano, jog nepriimtina yra tai, kad įmonės, bendradarbiaujančios su jais atskleidžiant kartelius, patenka į blogesnę padėtį civilinių ieškinų dėl žalos atlyginimo atžvilgiu, palyginti su nebendradarbiaujančiais kartelių nariais. Civilinėse bylose dėl žalos atlyginimo atskleidžiami pareiškimai, kurie buvo pateikti konkrečiai [konkurencijos institucijai – „KI“] pagal atleidimo nuo baudų programą, gali lemti būtent tokią padėtį, ir atgrasymas nuo bendradarbiavimo KI atleidimo nuo baudų programose gali pakenkti KI kovos su karteliais veiksmingumui. Tokios pasekmės taip pat gali neigiamai paveikti kovą su karteliais kitose jurisdikcijos srityse. Pavojus, kad pareiškėjas pagal nutartį turės atskleisti informaciją, iš dalies priklauso nuo atitinkamos teritorijos ir kartelio, kuriame jis dalyvauja, pobūdžio <...>“.

33. Pagal ES teisę nacionalinės konkurencijos institucijos nėra aiškiai įpareigos taikyti atleidimo nuo baudų programą karteliams, pažeidusiems SESV 101 straipsnį, ir ES teisė nereglamentuoja teisės susipažinti su šių

42 — Pagal Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų (minėto 9 išnašoje) 9 punkto a papunktį įmonės pareiškime turi būti tokia informacija, jeigu pateikimo metu ji yra žinoma pareiškėjui: – išsamus įtariamo kartelio suderinimų aprašymas, įskaitant, pavyzdžiui, tikslus, veiklą ir funkcionavimą; susijęs produktas arba paslauga, geografinė apimtis, įtariamo kartelio trukmė ir apytikrė kartelio paveiktos rinkos dalis; įtariamo kartelio kontaktų konkrečios datos, vietos, turinys ir dalyviai bei visi reikiami paaiškinimai, susiję su paraišką pagrindžiančiais įrodymais; juridinio asmens, pateikiančio paraišką atleisti nuo baudos, pavadinimas ir adresas, taip pat visų kitų įmonių, dalyvaujančių arba dalyvavusių įtariamame kartelyje, pavadinimai ir adresai; visų fizinių asmenų, kurie, pareiškėjo žiniomis, dalyvauja arba dalyvavo įtariamame kartelyje, pavardės, pareigos, darbovietės adresai ir, jei būtina, namų adresai, įskaitant tuos asmenis, kurie dalyvavo pareiškėjo vardu; informacija apie tai, į kokias kitas konkurencijos institucijas ES ir už ES ribų buvo kreiptasi arba yra ketinama kreiptis dėl įtariamo kartelio.

43 — Žr. Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų (minėto 9 išnašoje) 32 punktą. Taip pat žr. ECN pavyzdinės atleidimo nuo baudų programos (minėtos 8 išnašoje) 28 punktą.

44 — Sąvoka „jau esami dokumentai“ nėra konkrečiai apibrėžta Pranešime dėl atleidimo nuo baudų. Tačiau manau, jog tai apima „kitus pateikimo metu pareiškėjo turimus ar jam prieinamus įrodymus, susijusius su įtariamu karteliu, ypač įskaitant visus įrodymus, kurie yra iš tuomečiai kaip pažeidimas“. Žr. Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų (minėto 9 išnašoje) 9 punkto b papunktį.

institucijų atleidimo nuo baudų procedūros dokumentais klausimo. Tačiau, nepaisant to, kad ES teisė konkrečiai neįpareigoja valstybių narių konkurencijos institucijų taikyti atleidimo nuo baudų programą neteisėtiems karteliams, taip pat to, kad valstybės narės šiuo atžvilgiu naudojami procesine autonomija, iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos galima spręsti, kad didžioji dauguma 27 valstybių narių nacionalinių konkurencijos institucijų, taip pat ir *Bundeskartellamt* šiuo metu taiko vienokią ar kitokią atleidimo nuo baudų programą. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad *Bundeskartellamt* atleidimo nuo baudų programa paremta ECN pavyzdine atleidimo nuo baudų programa. Atsižvelgiant į tai, kad *Bundeskartellamt* pati nusprendė taikyti atleidimo nuo baudų programą, mano nuomone, nacionalinė konkurencijos institucija manė, kad tokia programa yra būtina, siekiant užtikrinti, kad ja būtų galima veiksmingai įgyvendinti, be kita ko, SESV 101 straipsnį⁴⁵, bet tai dar turėtų patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Iš tiesų prašyme priimti prejudicinį sprendimą *Amtsgericht* pažymėjo, jog tai, kad „tai yra ypač veiksmingas kovos su karteliais instrumentas, rodo faktas, kad 2000 m. *Bundeskartellamt* priėmė atleidimo nuo baudų programą. Nuo 2001 m.

iki 2008 m. 69 byloje iš viso buvo pateikta 210 prašymų atleisti nuo baudos“⁴⁶.

34. Kai valstybė narė per savo konkurencijos institucijas taiko atleidimo nuo baudų programą, siekdama užtikrinti veiksmingą SESV 101 straipsnio taikymą, manau, kad, nepaisant valstybės narės turimos procesinės autonomijos taikant šią nuostatą, ji privalo užtikrinti, kad programa būtų parengta ir taikoma veiksmingai.

35. Nors atleidimo nuo baudų programos ir civilinių ieškinių dėl žalos atlyginimo santykio klausimu Pranešime dėl baudų netaikymo iškart pažymima, kaip Komisija naudosis savo veiksmų laisve skirdama baudas bendradarbiaujantiems kartelių nariams, vis dėlto jame aiškiai nurodyta, kad bendradarbiavimas pagal šį pranešimą neapsaugo kartelio narių nuo civilinės teisės pasekmių dėl dalyvavimo pažeidžiant SESV 101 straipsnį⁴⁷. Be to, *Bundeskartellamt* atleidimo nuo baudų programos 24 punkte nurodyta, kad „šis praneši-

45 — Prašyme priimti prejudicinį sprendimą šiuo klausimu teigiama, kad *Oberlandesgericht* (Diuseldorfas) sprendime buvo pripažintas prielaidos, kuria *Bundeskartellamt* grindė savo atleidimo nuo baudų programą, t. y. kad kova su labai didele įtaką turinčiais karteliais yra svarbesnis interesas už atskirų kartelio narių nubaudimą, pagrįstumas. *Oberlandesgericht* (Diuseldorfas) konstatavo, kad *Bundeskartellamt* atleidimo nuo baudų programa (minėta 6 išnašoje) nesukelia jokių teisinių problemų ir kad ši programa atitinka šios institucijos veiksmų laisvę skiriant baudas pagal OWiG 81 straipsnio 7 dalį.

46 — Prašyme priimti prejudicinį sprendimą nenurodyta, ar bent vienas iš šių kartelių patenka į SESV 101 straipsnio taikymo sritį, ir, jei taip, tai kuris.

47 — Žr. Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų (minėto 9 išnašoje) 39 punktą.

mas neturi poveikio privačiam konkurencijos teisės įgyvendinimui⁴⁸.

SESV 101 straipsnio visiškas efektyvumas ir ypač SESV 101 straipsnio 1 dalyje nustatyto draudimo praktinis veiksmingumas atsidurtų pavojuje, jeigu ne visi asmenys turėtų teisę reikalauti atlyginti žalą, kurią sukėlė sutartis arba elgesys, galintis riboti ar iškreipti konkurenciją⁵¹. Darytina išvada, kad visi asmenys gali reikalauti kompensacijų už patirtą žalą, jei yra priežastinis ryšys tarp žalos ir SESV 101 straipsniu uždrausto susitarimo ar veiksmų⁵². Sprendime *Courage ir Crehan* Teisingumo Teismas taip pat pabrėžė atgrasantį ieškinių dėl žalos poveikį. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pareiškė, kad ši teisė kreiptis į teismą sustiprina ES konkurencijos taisyklių veikimą ir atgraso nuo dažnai slaptų susitarimų ar veiksmų, galinčių riboti ar iškreipti konkurenciją. Šiuo požiūriu nacionaliniuose teismuose nagrinėjami ieškiniai dėl žalos atlyginimo gali labai prisidėti prie veiksmingos konkurencijos ES palaikymo⁵³.

36. Iš tiesų nukentėjusių asmenų teisę pareikšti ieškinius dėl žalos atlyginimo už SESV 101 ir 102 straipsnių pažeidimus aiškiai pabrėžė Teisingumo Teismas. Taigi, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, SESV 101 ir 102 straipsniai turi tiesioginį poveikį santykiuose tarp asmenų ir atitinkamiems asmenims sukuria teises⁴⁹, kurias privalo saugoti nacionaliniai teismai⁵⁰. Nors ieškinius dėl žalos atlyginimo už SESV 101 ir 102 straipsnių pažeidimus reglamentuojančios taisyklės ES lygmeniu dar nesuderintos, Teisingumo Teismas yra pareiškęs, kad

48 — Prašyme priimti prejudicinį sprendimą *Amtsgericht* pareiškė, kad „prašymas atleisti nuo baudos <...> pagal Vokietijos teisę neatleidžia nuo civilinės atsakomybės nuo kartelio nukentėjusių trečiųjų asmenų atžvilgiu“.

49 — Be to, SESV 101 ir 102 straipsniuose asmenims nustatyti įpareigojimai, kurių vykdymą privalo užtikrinti nacionaliniai teismai.

50 — žr. 1974 m. sausio 30 d. Sprendimo *BRT ir SABAM*, vadinamo „BRT I“ (127/73, Rink. p. 51) 16 punktą; 1997 m. kovo 18 d. Sprendimo *Guérin automobiles prieš Komisiją* (C-282/95 P, Rink. p. I-1503) 39 punktą; 2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Courage ir Crehan* (C-453/99, Rink. p. I-6297) 23 punktą; 2006 m. liepos 13 d. Sprendimo *Manfredi ir kt.* (C-295/04-C-298/04, Rink. p. I-6619) 39 punktą.

51 — Žr. 50 išnašoje minėto Sprendimo *Courage ir Crehan* 26 punktą.

52 — Žr. 50 išnašoje minėto Sprendimo *Mandredi ir kiti* 61 punktą. Teisingumo Teismas pareiškė, kad nesant Bendrijos teisės nuostatų šioje srityje ir atsižvelgiant į nacionalinės procesinės autonomijos principą, kiekviena valstybė narė savo vidaus teisinėje sistemoje turi paskirti kompetentingus teismus ir nustatyti išsamias ieškinių, skirtų užtikrinti asmenų teisių, kylančių iš tiesioginio ES teisės veikimo, apsaugą, procesines taisykles su sąlyga, kad šios taisyklės nėra mažiau palankios nei tos, kurios taikomos pareiškiant panašius ieškinius dėl vidaus teisės pažeidimo (ekvivalentiškumo principas), ir kad jos nedaro ES teisės suteiktų teisių įgyvendinimo praktiškai neįmanomo ar pernelyg sudėtingo (veiksmingumo principas) (žr. 1997 m. liepos 10 d. Sprendimo *Palmisani* (C-261/95, Rink. p. I-4025) 27 punktą ir 50 išnašoje minėto Sprendimo *Courage ir Crehan* 29 punktą.

53 — Žr. 50 išnašoje minėto Sprendimo *Courage ir Crehan* 57 punktą. Taip pat žr. Komisijos baltąją knygą dėl ieškinių atlyginti žalą, patirtą dėl EB antimonopolinių taisyklių pažeidimo COM(2008) 165 galutinis (toliau – „Baltoji knyga“).

37. Mano nuomone, jei nacionalinė konkurencijos institucija atskleistų informaciją, kurią jai savanoriškai pateikė kartelio nariai pagal institucijos atleidimo nuo baudų programą, nukentėjusiam trečiajam asmeniui, tai iš esmės galėtų šiam padėti parengti ieškinį dėl žalos, atsiradusios pažeidus SESV 101 straipsnį, atlyginimo, kurį planuojama pateikti nacionaliniame teisme dėl tariamos kartelio padarytos žalos⁵⁴. Nagrinėjant tokį ieškinį gali būti nustatyta ne tik nukentėjusio asmens teisė į kompensaciją, bet ir į SESV 101 straipsnio taikymą⁵⁵. Todėl manau, kad, nepaisant to, jog nacionalinė konkurencijos institucija nėra ieškinio dėl žalos atlyginimo šalis, ji, nesant svarbių ir pagrįstų su viešais ar privačiais interesais susijusių priežasčių, neturėtų⁵⁶ neleisti tariamai nukentėjusiam asmeniui susipažinti su jos turimais dokumentais, kurie galėtų būti pateikti kaip įrodymai, siekiant padėti pastarajam pagrįsti civilinį ieškinį prieš kartelio narį dėl SESV 101 straipsnio pažeidimo, nes tai galėtų faktiškai pakenkti tokio asmens pagrindinei teisei į veiksmingą teisinę gynybą, kuri suteikta SESV 101 straipsniu, Chartijos

47 straipsniu⁵⁷ kartu su 51 straipsniu ir EŽTK 6 straipsnio 1 dalimi. Todėl reikia išnagrinėti, ar ir, jei taip, kokiomis aplinkybėmis nacionalinė konkurencijos institucija gali teisėtai atsisakyti suteikti informaciją ir dokumentus, kuriuos pateikė atleisti nuo baudų prašantis asmuo.

54 — Baltosios knygos (minėtos 53 išnašoje) 2.2 punkte Komisija pažymėjo, kad „dažnai didelė dalis svarbiausių įrodymų, reikalingų antimonopolinių taisyklių pažeidimo padarytai žalai įrodyti, būna nuslepiami, ir kadangi juos turi atsakovas arba trečiosios šalys, paprastai atsakovui jie nebūna pakankamai išsamiai žinomi.“

55 — Žr. 50 išnašoje minėto Sprendimo *Courage ir Crehan* 26 ir 27 punktus.

56 — Priešingu atveju nacionalinės konkurencijos institucijos gali trukdyti pateikti ieškinius dėl žalos atlyginimo, sukurdamos kliūtis susipažinti su jų turima informacija, kuri gali būti pateikta kaip įrodymas.

38. Mano nuomone, tokiomis aplinkybėmis, jei nacionalinė konkurencijos institucija atskleistų visą informaciją ir dokumentus, kuriuos jai pateikė atleisti nuo baudų prašantis asmuo, tai galėtų labai sumažinti tos institucijos atleidimo nuo baudų programos patrauklumą, taigi ir veiksmingumą, nes galimi pareiškėjai galėtų nuogąstauti, kad, palyginti su kitais, dėl atleidimo nuo baudų nesikreipiančiais kartelio dalyviais, pablogės jų padėtis ieškinių dėl žalos atlyginimo atžvilgiu dėl jų pateiktų parodymų prieš save ir įrodymų,

57 — „Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis. Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. <...>“

kuriuos jie privalo⁵⁸ pateikti institucijai. Taigi, nors potencialus atleisti nuo baudų prašantis asmuo gali turėti naudos iš atleidimo nuo baudų ar jų sumažinimo, šią naudą gali nusverti padidėjusi atsakomybės už nuostolius rizika tuomet, kai sudaroma galimybė susipažinti su atleidimo nuo baudų procedūros dokumentais, ypač tais atvejais, kai kartelio nariai yra solidariai atsakingi pagal nacionalines civilinio proceso taisykles. Todėl kartelio narys gali visai nesikreipti dėl atleidimo nuo baudų arba būti mažiau atviras su konkurencijos institucija per atleidimo nuo baudų procedūrą⁵⁹.

39. Taigi akivaizdu, jog nėra lengva suderinti nacionalinės konkurencijos institucijos veiksmingą atleidimo nuo baudų programos taikymą, t. y. viešąją konkurencijos teisės įgyvendinimą, su teisės susipažinti su atleisti nuo

58 — Siekiant atleidimo nuo baudų. Žinoma, klausimas dėl prievartos nekyla, nes atleidimo nuo baudų programos dalyviai savanoriškai nusprendžia pateikti įmonių pareiškimus ir jau esamus įrodymus, kad būtų atleisti nuo baudų – teisiškai jie neprivalo to daryti. *A contrario*, dėl teisės neteikti parodymų prieš save ir dėl teisės į teisingą teismą žr. 1996 m. gruodžio 17 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimo *Saunders prieš Jungtinę Karalystę (Reports of Judgments and Decisions, 1996-VI, p. 2044)* 69, 71 ir 76 punktus.

59 — Atgrasantis poveikis, kurį atleidimo nuo baudų pareiškėjo norui bendradarbiauti gali turėti konkurencijos institucijos galimiems civiliniams ieškovams atskleidžiama informacija, kurią pateikė šis pareiškėjas, negali būti ignoruojamas, nepaisant to, kad Pranešime dėl atleidimo nuo baudų, be kita ko, reikalaujama, kad atleisti nuo baudų prašantys asmenys nuo paraiškos pateikimo tikrai, be išlygų, nepertukiamai ir operatyviai bendradarbiautų per Komisijos administracinę procedūrą. Žr. Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų (minėto 9 išnašoje) 12 punkto a papunktį. Nacionalinės programos tikriausiai taip pat taiko panašius reikalavimus. Žr. ECN pavyzdinės atleidimo nuo baudų programos (minėtos 8 išnašoje) 13 punktą.

baudų prašančio asmens pateikta⁶⁰ informacija suteikimu trečiajam asmeniui, siekiant jam padėti pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo pagal SESV 101 straipsnį.

40. Manau, kad Reglamente Nr. 1/2003 ir Teisingumo Teismo praktikoje nėra nustatyta jokia viešojo ES konkurencijos teisės įgyvendinimo ir privačių ieškinių dėl žalos atlyginimo *de jure* hierarchija ar prioritetai⁶¹. Nors ir nenustatyta jokia *de jure* hierarchija, šiuo metu, siekiant užtikrinti SESV 101 ir 102 straipsnių laikymąsi, Komisijos ir nacionalinių konkurencijos institucijų vaidmuo, mano nuomone, yra kur kas svarbesnis, palyginti su privačiais ieškiniais dėl žalos atlyginimo. Išties dabartinis ieškinių dėl žalos atlyginimo vaidmuo šiuo atžvilgiu yra toks menkas, kad abejoju,

60 — Nacionalinei konkurencijos institucijai.

61 — Reglamento Nr. 1/2003 preambulės 7 konstatuojamojo dalyje nustatyta, kad „nacionaliniams teismams tenka svarbus vaidmuo taikant [ES] konkurencijos taisykles. Spresdami privačių asmenų ginčus, jie gina subjektyvias teises, kurios yra apibrėžtos Bendrijos teisėje, pavyzdžiui, priteisdami atlyginti žalą nukentėjusiesiems nuo pažeidimų. Taip nacionaliniai teismai papildoma valstybių narių konkurencijos institucijų veiklą. Todėl jiems turėtų būti leidžiama taikyti visas [SESV 101 ir 102 straipsnių] nuostatas.“ Sąvokos „papildo“ vartojimas, mano nuomone, nebūtinai parodo kokius nors prioritetus. Šiaip ar taip, Sąjungos akto preambulė neturi privalomos teisinės galios. Žr. 2009 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Tyson Parkethandel (C-134/08, Rink. p. 1-2875)* 16 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

ar reikėtų taip dažnai vartoti sąvoką „privatus įgyvendinimas“⁶².

veiksmingų atleidimo nuo baudų programų, daugelis kartelių niekada nebūtų atskleisti, o jų neigiamas poveikis konkurencijai apskritai ir konkretiems privatiems asmenims galėtų netrukdomai tęstis. Antra, jei tokius kartelius nustatytų ir tyrimą atliktų nacionalinės konkurencijos institucijos, remdamosi prašymu atleisti nuo baudos, tai galėtų lemti sprendimus, reikalaujančius, be kita ko, nutraukti pažeidimą ir skiriančius nuobaudas pagal nacionalinę teisę⁶⁴. Tokie sprendimai savo ruožtu gali padėti nuo kartelių nukentėjusiems tretiesiems asmenims iškelti civilinius ieškinius dėl žalos atlyginimo. Taigi, nors Reglamente Nr. 1/2003 nėra nuostatų dėl reikšmės, kuri nacionalinių konkurencijos institucijų sprendimams⁶⁵ turi būti teikiama nacionalinių teismų sprendimuose, analogiškuose nurodytiems reglamento 16 straipsnio 1 dalyje⁶⁶, manau, kad tokius sprendimus nacionaliniai teismai turėtų laikyti bent jau papildomais įrodymais⁶⁷. Tačiau net tose jurisdikcijos srityse, kur civilinės bylos šalis visai negali remtis galutiniu nacionalinės konkurencijos institucijos sprendimu kaip įrodymu nacionaliniuose teismuose ir privalo visapusiškai

41. Be to, manau, kad nagrinėjama skirtingų interesų derinimo problema yra labiau menama nei tikra, nes atleidimo nuo baudų programos ne tik atitinka viešąjį interesą nustatyti slaptus kartelius ir už juos bausti, bet ir yra naudingos privatiems asmenims, nukentėjusiems nuo tokių kartelių⁶³. Pirma, jei nebūtų

64 — Žr. Reglamento Nr. 1/2003 5 straipsnį.

65 — Žr. Baltosios knygos (minėtos 53 išnašoje) 2.3 punktą.

62 — 2008 m. Baltojoje knygoje Komisija pažymėjo, kad „nepaisant reikalavimo sukurti veiksmingą teisinį pagrindą, kuris iš esmės leistų pasinaudoti teise į žalos atlyginimą, taip pat nepaisant pastaruoju metu kai kuriose valstybėse narėse šiek tiek pagerėjusios situacijos šioje srityje, iki šiol retai kada [nuo ES antimonopolinių taisyklių pažeidimų] nukentėjusioms šalims praktiškai atlyginama už patirtą žalą“. Žr. 1.1 punktą (minėtą 53 išnašoje).

63 — Žr. Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų (minėto 9 išnašoje) 6 punktą, kuriame nurodyta, kad galimi atleisti nuo baudų prašantys asmenys galėtų susilaikyti nuo bendradarbiavimo su Komisija pagal šį pranešimą, jei bendradarbiavimas galėtų pabloginti jų padėtį civiliniame procese, palyginti su nebendradarbiaujančiomis bendrovėmis. Toks nepageidaujamas poveikis gerokai pakenktų viešiesiems interesams, siekiant užtikrinti veiksmingą viešąjį [SESV 101 straipsnio] įgyvendinimą kartelių bylose ir *jo vėlesnį arba bylgretų veiksmingą privatų įgyvendinimą* (paryškinta mano) (minėtą 41 išnašoje).

66 — Reglamento Nr. 1/2003 16 straipsnio 1 dalyje nurodyta, jog „nacionalinių teismų priimami sprendimai dėl susitarimų, sprendimų ar veiklos pagal [SESV 101 ar 102 straipsnius], kurie jau yra Komisijos sprendimo objektas, negali prieštarauti Komisijos priimtam sprendimui <...>“. Baltojoje knygoje Komisija teigia, kad nacionaliniai teismai, priimdami sprendimą byloje dėl žalos atlyginimo dėl veiksmų pagal SESV 101 ar 102 straipsnius, dėl kurių nacionalinė konkurencijos institucija ECN jau priėmė galutinį sprendimą, kuriuo nustatoma, kad šie straipsniai buvo pažeisti, arba apeliacinis teismas priėmė galutinį sprendimą, kuriuo patvirtinamas institucijos sprendimas, arba jis pats konstatuoja pažeidimą, negali priimti sprendimo, prieštaraujančio tokiems sprendimams.

67 — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal Vokietijos teisę išvados dėl faktinių aplinkybių, pateiktos bausdas skiriančiuose galutiniuose sprendimuose, yra privalomos civilinėse bylose, taigi pažeidimo nereikia įrodinėti.

įrodyti, be kita ko, SESV 101 straipsnio pažeidimą, manau, jog toks sprendimas iš pradžių bus tinkamas pagrindas, kuriuo remiantis galima parengti ieškinį, ypač dėl to, kad jame tikriausiai bus išsamiai aprašytas nagrinėjamo kartelio veikimas ir SESV 101 straipsnio pažeidimo pobūdis.

prašančių asmenų savanoriškai pateiktais parodymais prieš save ar įmonių pareiškimais⁶⁸ ir jų pateiktais jau esamais dokumentais.

42. Todėl manau, kad siekiant apsaugoti ir viešąjį, ir, žinoma, privatųjį interesą nustatyti kartelius ir už juos bausti, svarbu kiek įmanoma išsaugoti nacionalinės konkurencijos institucijos atleidimo nuo baudų programos patrauklumą, be reikalo nevaržant civilinės bylos šalies teisės susipažinti su informacija ir galiausiai jos teisės į veiksmingą teisinę gynybą.

44. Mano nuomone, jei savanoriškų parodymų prieš save⁶⁹, atleisti nuo baudų prašančių asmenų pateiktų⁷⁰ per atleidimo nuo baudų procedūrą šios procedūros tikslais, kuriuose pareiškėjai konkurencijos institucijai iš esmės prisipažįsta dalyvavę darant SESV 101 straipsnio pažeidimą ir jį apibūdina, turinys būtų atskleistas civilinės bylos šalims, tai labai sumažintų nacionalinės konkurencijos institucijos atleidimo nuo baudų programos patrauklumą, taigi ir veiksmingumą⁷¹. Savo ruožtu

43. Pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo prašyme išsamiai neaprašė atleidimo nuo baudų programos dalyvių pateiktos informacijos ir dokumentų pobūdžio. Tačiau atsižvelgdamas į tai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, jog *Bundeskartellamt* atleidimo nuo baudų programa paremta ECN pavyzdine atleidimo nuo baudų programa, siūlau, atsižvelgiant į šios bylos aplinkybes, išnagrinėti galimybę susipažinti su atleisti nuo baudų

68 — Iš Teisingumo Teismo turimų dokumentų neaišku, ar atleisti nuo baudų prašantys asmenys pateikė žodinių įmonių pareiškimų. Kadangi manau, jog tokių pareiškimų negalima atskleisti, nėra svarbu, ar jie buvo pateikti žodžiu, ar raštu.

69 — Dar žinomų kaip įmonių pareiškimai.

70 — Tai iš esmės prilygsta prisipažinimui ar kaltės pripažinimui.

71 — Kadangi nagrinėjami pareiškimai susiję visų pirma su atleidimo nuo baudų programos pareiškėjos asmeniniu dalyvavimu neteisėtame kartelyje, civilinėje byloje dėl žalos atlyginimo pareiškėja gali atsidurti blogesnėje padėtyje, palyginti su nebendradarbiaujančiais kartelio nariais. Baltosios knygos (minėtos 53 išnašoje) 2.9 punkte „Atleidimo nuo baudų programų ir ieškinių atlyginti žalą sąveika“ Komisija teigia, kad ir viešojo, ir privataus teisės vykdymo užtikrinimo atveju svarbu, kad atleidimo nuo baudų programos būtų patrauklios. Todėl Komisija mano, kad reikia užtikrinti tinkamą asmenų, pateikusių prašymą atleisti nuo baudų, parodymų apsaugą nuo atskleidimo privačių asmenų byloje dėl žalos atlyginimo, kad prašymą pateikęs asmuo neatsidurtų nepalankesnėje padėtyje, palyginti su kitais teisės aktus pažeidusiais asmenimis. Ši apsauga taikoma, kai atskleisti informaciją nurodo teismas, nesvarbu, kada tai padaroma – prieš ar po konkurencijos institucijos sprendimo priėmimo.

tai gali trukdyti nacionalinei konkurencijos institucijai įgyvendinti SESV 101 straipsnį ir galiausiai užtikrinti privačių bylos šalių teisę į veiksmingą teisinę gynybą. Taigi, nors neleidimas susipažinti gali sukurti kliūtis arba šiek tiek apriboti tariamai nukentėjusio asmens pagrindinę teisę į veiksmingą teisinę gynybą, manau, kad šios teisės apribojimas yra pateisinamas pagrįstu siekiu užtikrinti, kad nacionalinės konkurencijos institucijos veiksmingai įgyvendins SESV 101 straipsnį, ir, žinoma, privačiuoju interesu nustatyti kartelius ir už juos bausti.

45. Be to, atleisti nuo baudų prašantys asmenys tikriausiai gali pagrįstai tikėtis⁷², tačiau tai dar turėtų patikrinti prašymą priimti pre-judicinį sprendimą pateikęs teismas, kad, atsižvelgiant į *Bundeskartellamt* veiksmų laisvę šiuo klausimu, savanoriški parodymai prieš save nebus atskleisti. Mano nuomone, nors pagrindinė teisė į veiksmingą teisinę gynybą turi būti gerbiama kuo labiau, atleisti nuo baudų prašančio asmens teisėti lūkesčiai, kad tokie parodymai prieš save nebus atskleisti, yra svarbesni.

72 — Ypač atsižvelgiant į *Bundeskartellamt* atleidimo nuo baudų programos (minėtos 6 išnašoje) 22 punktą.

46. Todėl manau, kad iš principo⁷³ neturėtų būti leidžiama susipažinti su atleisti nuo baudų prašančio asmens savanoriškai pateiktais parodymais prieš save.

47. Tačiau atmetus tokių parodymų prieš save atvejus tariamiems nukentėjusiems asmenims, kaip antai *Pfleiderer* turi būti suteikta teisė susipažinti su visais kitais jau esamais dokumentais, atleisti nuo baudų prašančio asmens pateiktais per atleidimo nuo baudų procedūrą⁷⁴, kurie galėtų šiems asmenims padėti privačiame ieškinyje dėl žalos atlyginimo įrodyti neteisėtus veiksmus, pažeidžiančius SESV 101 straipsnį⁷⁵, šiems asmenims padarytą žalą bei priežastinį ryšį tarp žalos ir pažeidimo⁷⁶. Nagrinėjami dokumentai iš esmės nėra atleidimo nuo baudų procedūros rezultatas, nes, kitaip nei minėti

73 — Ypatingomis aplinkybėmis gali prirėkti taikyti šios taisyklės išimtis, pavyzdžiui, kuomet atleisti nuo baudų prašantis asmuo pats atskleidė savo įmonės pareiškimą tretiesiems asmenims. Pavyzdžiui, žr. Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų (minėto 9 išnašoje) 33 punktą.

74 — Išskyrus verslo paslaptis ir kitą slaptą informaciją, kaip antai vidaus dokumentus.

75 — Manau, kad tokioje jurisdikcijoje, kaip antai Vokietijos Federacinės Respublikos, kur privačios šalys bylose dėl žalos atlyginimo gali remtis galutiniu nacionalinės konkurencijos institucijos arba apeliacinio teismo sprendimu siekdamos įrodyti SESV 101 straipsnio pažeidimą, teisė susipažinti su įrodymais ar dokumentais, kuriuos atskleidė atleisti nuo baudų prašantis asmuo per atleidimo nuo baudų procedūrą tomis aplinkybėmis neturi būti suteikta, nes tai nebūtina norint įgyvendinti teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą.

76 — Mano nuomone, nacionalinė konkurencijos institucija turi pareikalauti įpareigojančių garantijų, kad informacija bus naudojama tik atitinkamoje byloje.

įmonių parodymai prieš save, jie egzistuoja nepriklausomai nuo šios procedūros ir galėtų, bent jau teoriškai, būti atskleisti ir kitur. Nematau, jokios įtikinamos priežasties, kodėl turėtų būti neleidžiama susipažinti su tokiais dokumentais, kurie konkrečiai skirti ir gali

padėti pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo. Pagrindinė teisė į veiksmingą teisinę gynybą būtų pažeista, jeigu nacionalinė konkurencijos institucija neleistų susipažinti su tokiais dokumentais pagrindinėje byloje nagrinėjamomis aplinkybėmis.

VI — Išvada

48. Atsižvelgdamas į pateiktus svarstymus, siūlau Teisingumo Teismui į *Amtsgericht Bonn* pateiktus klausimus atsakyti taip:

„Jei nacionalinė konkurencijos institucija taiko atleidimo nuo baudų programą siekdama užtikrinti veiksmingą SESV 101 straipsnio taikymą, nuo kartelio nukentėjusiems asmenims, norintiems pareikšti civilinį ieškinį, negalima leisti susipažinti su parodymais, kuriuos prieš save pateikė atleisti nuo baudų prašantys asmenys ir kuriuose pareiškėjai iš esmės prisipažįsta institucijai dalyvavę darant SESV 101 straipsnio pažeidimą ir jį apibūdina, nes tai labai sumažintų institucijos atleidimo nuo baudų programos patrauklumą, taigi ir veiksmingumą, taip pat trukdytų institucijai veiksmingai įgyvendinti SESV 101 straipsnį. Nors šis draudimas susipažinti gali sukurti kliūtis arba šiek tiek apriboti tariamo nukentėjusiojo pagrindinę teisę į veiksmingą

teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, kurią užtikrina Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis kartu su 51 straipsnio 1 dalimi, šios teisės apribojimas yra pateisinamas pagrįstu siekiu užtikrinti, kad nacionalinės konkurencijos institucijos veiksmingai įgyvendins SESV 101 straipsnį, taip pat privačiu interesu atskleisti kartelius ir už juos bausti.

Pagrindinė teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, kuri užtikrinama Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu kartu su 51 straipsnio 1 dalimi, būtų pažeista, jei nacionalinė konkurencijos institucija nesuteiktų teisės susipažinti su kitais jau esamais dokumentais, atleisti nuo baudų prašančio asmens pateiktais per atleidimo nuo baudų procedūrą, kurie galėtų nuo kartelio tariamai nukentėjusiems asmenims padėti civilinėse bylose dėl žalos atlyginimo įrodyti neteisėtus veiksmus, pažeidžiančius SESV 101 straipsnį, šiems asmenims padarytą žalą bei priežastinį ryšį tarp žalos ir pažeidimo.“